

Objaśnienia do formularza GAZ-3 na rok 2018

Objaśnienia dotyczą wzoru formularza zawierającego dane za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r.

Działy 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13 i 15 sprawozdania należy wypełniać po zakończeniu każdego miesiąca (prezentowane tam dane są narastające od początku roku do końca danego miesiąca), Dział 14 – po zakończeniu każdego kwartału w ramach sprawozdania za miesiąc kończący dany kwartał (podajemy tam ceny za dany kwartał, tj. w sprawozdaniu za marzec – ceny w I kw., w sprawozdaniu za czerwiec – w II kw., w sprawozdaniu za wrzesień – w III kw. i w sprawozdaniu za grudzień ceny w IV kw.), Dział 7 i Dział 8 – dwa razy w roku wg stanu na dzień 30 czerwca wraz ze sprawozdaniem za 6 miesięcy i na dzień 31 grudnia ze sprawozdaniem za 12 miesięcy oraz Dział 16 i Dział 17 – po zakończeniu roku kalendarzowego w ramach sprawozdania za 12 miesięcy.

Uwaga: wszystkie informacje dotyczące ilości gazu należy podawać w m³ w temperaturze 0 °C i przy ciśnieniu 101,325 kPa. Natomiast ciepło spalania określa się dla procesu spalania zachodzącego przy ciśnieniu 101,325 kPa i w temperaturze 25 °C.

Występujące w formularzu i objaśnieniach określenie „średnia” zawsze oznacza **średnią ważoną**.

Informacja dot. Działu 1, 3, 4, 5, 6, 9 i 14

W działach tych występuje 5 sektorów odbiorców końcowych gazu, tj. przemysł, rolnictwo, sektor handlu i usług, sektor użyteczności publicznej oraz gospodarstwa domowe.

Pod pojęciem „sektora użyteczności publicznej” należy rozumieć odbiorców zakwalifikowanych do następujących działów: 84 – Administracja publiczna, 85 – Edukacja, 86 – Opieka zdrowotna, 87 – Pomoc społeczna z zakwaterowaniem i 88 – Pomoc społeczna bez zakwaterowania.

Dział 1. Bilans gazu ziemnego wysokometanowego

Wiersz 01, kolumna 1 i kolumna 3 – jest sumą wierszy: 02, 04, 05, 06, 10, 11, 12, 13 i 14. W kolumnie 2 należy podawać średnioważone ciepło spalania w MJ/m³ dla poszczególnych pozycji przychodu.

Wiersz 15, kolumna 1 i kolumna 3 – jest sumą wierszy: 16, 26, 27, 28, 29, 34 i 35.

W wierszu 12 „Pobór z regazyfikacji LNG” należy podawać dane dotyczące gazu regazyfikowanego, wprowadzonego do sieci gazu wysokometanowego, zgodnie z informacjami zawartymi w Dziale 6 w wierszu 14 „Regazyfikacja LNG”.

Ilości dotyczące poszczególnych pozycji przychodu i rozchodu należy podawać w **mln m³** oraz **MWh**.

Wiersz 36 „Różnice bilansowe” jest różnicą wiersza 01 „Przychód” i wiersza 15 „Rozchód”.

Przez pojęcie strat w wierszu 29 należy rozumieć każdy rodzaj ubytku gazu, w tym np. spowodowany kradzieżą.

Dział 2. Obrót z zagranicą gazem ziemnym wysokometanowym

W Dziale tym należy podać szczegółową specyfikację dotyczącą:

- **zakupu gazu wysokometanowego z zagranicy**, w podziale na następujące kategorie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego:
 - kraj pochodzenia - wiersze 01÷09
 - kraj wysyłki - wiersze 10÷18
 - kraj siedziby kontrahenta - wiersze 19÷27.
- **sprzedaży gazu wysokometanowego za granicę** (wiersze 28÷31).

Wielkości zakupu z zagranicy podane w wierszach 01, 10 i 19 muszą być sobie równe i zgodne z wielkością podaną w wierszu 11 Działu 1.

Wielkość sprzedaży za granicę w wierszu 28 musi być zgodna z wielkością podaną w wierszu 26 Działu 1.

Definicje stosowane w statystyce handlu zagranicznego (INTRASTAT - system statystyki obrotów handlowych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej oraz dokument SAD stosowany przez służby celne dla importu i eksportu towarów i usług) są następujące:

- **kraj pochodzenia** towaru jest to kraj, w którym towar został wyprodukowany lub znacząco przekształcony,
- **kraj wysyłki** towaru jest to kraj, z którego towar został wysłany bez jakichkolwiek dalszych transakcji handlowych lub innych działań, zmieniających status prawny towaru w krajach pośrednich; krajów tranzytowych nie należy traktować jako krajów wysyłki,
- **kraj przeznaczenia** jest to kraj docelowy, do którego towar ma być dostarczony.

Uwaga: Przy raportowanych ilościach gazu w ramach rewर्सu należy koniecznie dopisać „rewर्स wirtualny” lub „rewर्स fizyczny” przy nazwie kraju, z którego pochodzą przedmiotowe dostawy.

Dział 3. Bilans gazu ziemnego zaazotowanego podgrupy Lw (GZ 41,5)

W Dziale tym należy podawać dane bilansowe dotyczące gazu ziemnego zaazotowanego o symbolu Lw (GZ 41,5), tj. gazu, dla którego zgodnie z Polską Normą PN-C-04753:2002 wartość nominalna górnej liczby Wobbego w podanych wyżej warunkach odniesienia wynosi 41,5.

Wiersz 01, kolumna 1 i kolumna 3 – jest sumą wierszy: 02, 04, 05, 06 i 09. W kolumnie 2 należy podawać średnioważone ciepło spalania w MJ/m³ dla poszczególnych pozycji przychodu.

Wiersz 10, kolumna 1 i kolumna 3 – jest sumą wierszy: 11, 20, 21, 22, 23 i 28.

Wiersz 29 „Różnice bilansowe” jest różnicą wiersza 01 „Przychód” i wiersza 10 „Rozchód”.

Ilości dotyczące poszczególnych pozycji przychodu i rozchodu należy podawać w mln m³ oraz MWh.

Przez pojęcie strat w wierszu 23 należy rozumieć każdy rodzaj ubytku gazu, w tym np. spowodowany kradzieżą.

Dział 4. Bilans pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych

W Dziale tym należy podawać dane bilansowe dotyczące pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych będących przedmiotem obrotu jednostki sprawozdawczej. Średnie ciepło spalania należy wyliczyć jako średnią ważoną ujętych w bilansie rodzajów gazu. Układ tabeli bilansowej jest dla tego Działu identyczny jak dla Działu 3.

Dział 5. Liczba odbiorców końcowych i sprzedaż gazu odbiorcom końcowym

Dział ten wypełniają przedsiębiorstwa, które posiadają koncesję na obrót paliwami gazowymi i sprzedające paliwa gazowe odbiorcom końcowym. W tabeli należy podać liczbę odbiorców końcowych oraz sprzedaż gazu tym odbiorcom w podziale na:

- odbiorców posiadających umowy kompleksowe,
- odbiorców posiadających umowy odrębne, tj. umowę sprzedaży i umowę o świadczenie usług przesyłania/dystrybucji paliwa gazowego.

Dział ten dotyczy:

- gazu ziemnego wysokometanowego,
- gazu ziemnego zaazotowanego podgrupy Lw (GZ 41,5),
- pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych, będących przedmiotem sprzedaży.

Dział 6. Bilans gazów innych

W wierszach 01÷32 w kolumnach 1 i 2 należy podawać dane bilansowe dotyczące gazu ziemnego skroplonego LNG, a w kolumnach 3 i 4 gazu z wydobycia podmorskiego.

W wierszu 04 – należy podać sumaryczne wielkości importu i nabycia wewnątrzspółnotowego gazów oraz w wierszach 05÷11 powyższe wielkości w podziale na kraje pochodzenia, tj. kraje, w których gaz ten został skroplony. W wierszu 18 – należy podać sumaryczne wielkości eksportu i dostawy wewnątrzspółnotowej gazów oraz w wierszach 19÷21 powyższe wielkości w podziale na kraje przeznaczenia, tj. kraje, do których gaz ten został sprzedany.

W części odnoszącej się do rozchodu, wiersz 14 „Regazyfikacja LNG” dotyczy gazu skroplonego, który został poddany regazyfikacji i wtłoczony do sieci przesyłowej gazu wysokometanowego. Ilości podane w wierszu 14 muszą odpowiadać danym, które znajdują się w Dziale 1, wiersz 12 „Pobór z regazyfikacji LNG”.

Wiersze od 15 do 30 dotyczą gazu ziemnego LNG tylko **w postaci skroplonej**.

Dane dotyczące ilości gazów należy podawać w tys. m³ i MWh. Do przeliczenia ilości LNG na metry sześcienne gazu uzyskanego z regazyfikacji można zastosować następujące przybliżone przeliczniki: gęstość LNG = 0,45 t/m³, 1 m³ LNG = 600 m³ gazu po regazyfikacji, 1 tona LNG = 1333 m³ gazu po regazyfikacji. Jeśli firma prowadząca obrót gazem LNG posiada dane przeliczeniowe zmierzone konkretnie dla gazu, który sprzedaje, wówczas lepiej jest zastosować dane własne firmy jako bardziej dokładne.

Wiersz 31 „Różnice bilansowe” jest różnicą wiersza 01 „Przychód” i wiersza 13 „Rozchód”.

W wierszu 32 – należy podawać dla poszczególnych gazów odpowiadające im wielkości średnioważonego ciepła spalania w MJ/m³.

Dział 7. Długość sieci gazowej

W Dziale tym należy podawać dane dotyczące sieci będącej własnością przedsiębiorstwa zgodnie ze specyfikacją przedstawioną w tabeli (bez gazociągów bezpośrednich i kopalnianych).

Wiersz 01 wypełniają właściciele rurociągów przesyłowych, a wiersz 04 właściciele rurociągów dystrybucyjnych w podziale na ciśnienia.

Dodatkowo w wierszach 10-14 należy podać informacje związane z wiekiem sieci gazowej z wiersza 01 (sieć przesyłowa) lub wiersza 04 (sieć dystrybucyjna) w rozbiciu na przedziały wiekowe. Liczba km podana w wierszu 09 ma być równa liczbie km podanej w wierszu 01 lub w wierszu 04. Wiersze te należy wypełniać raz w roku, wraz ze sprawozdaniem za grudzień.

W kolumnie 1 należy podać długość sieci bez przyłączy gazowych, w kolumnie 2 długość sieci bez przyłączy, wybudowanych i oddanych do użytku od początku roku bieżącego.

W kolumnie 3 należy podać informacje na temat liczby awarii mających wpływ na dostawy gazu do odbiorców (tzn. w wyniku których nie dostarczono gazu do odbiorców lub nastąpiły zakłócenia, ograniczenia w jego dostawie). Kol. 4 pokazuje liczbę odbiorców, którym nie dostarczono gazu w wyniku awarii a kolumna 5 i 6 ilość gazu niedostarczonego odbiorcom w wyniku awarii. Pod pojęciem „awarii” należy rozumieć zdarzenie niespodziewane na elemencie systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego, które spowodowało wstrzymanie lub ograniczenie realizacji usługi przesyłowej lub dystrybucyjnej i/lub poważne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, mienia i/ lub szkodę w środowisku. Czas trwania awarii przyjęto jako czas przerwy lub ograniczenia w realizacji usługi.

W kolejnych kolumnach dotyczących czynnych przyłączy gazowych należy podać: w kolumnie 7 długość czynnych przyłączy gazowych, w kolumnie 8 długość czynnych przyłączy gazowych oddanych do użytku od początku roku bieżącego, a w kolumnie 9 liczbę wszystkich czynnych przyłączy gazowych w sztukach.

W przypadku gazociągów składających się z dwóch lub więcej równoległych nitek, należy podawać sumaryczną długość wszystkich nitek gazociągów tego samego zakresu ciśnień określonych w wierszach 01 ÷ 08.

Przez pojęcie **czynnych przyłączy gazowych** należy rozumieć napełniony gazem odcinek sieci gazowej od gazociągu zasilającego do kurka głównego wraz z zabezpieczeniem włącznic, służący do przyłączania instalacji gazowej znajdującej się na terenie i w obiekcie odbiorcy.

Dział 8. Długość gazociągów bezpośrednich i kopalnianych

W Dziale tym należy podawać dane dotyczące gazociągów bezpośrednich i kopalnianych będących własnością przedsiębiorstwa zgodnie ze specyfikacją przedstawioną w tabeli. W kolumnie 1 należy podać łączną długość gazociągów bezpośrednich i kopalnianych, w kolumnie 2 długość ww. gazociągów oddanych do użytku od początku roku bieżącego.

W przypadku gazociągów bezpośrednich należy podać dane dotyczące ich długości w podziale na poszczególne ciśnienia (wiersze 02 ÷ 05), natomiast długość gazociągów kopalnianych podajemy tylko ogółem (wiersz 06).

Gazociąg bezpośredni to gazociąg, który został zbudowany w celu bezpośredniego dostarczania paliw gazowych do instalacji odbiorcy z pominięciem systemu gazowego.

Przez pojęcie sieci **gazociągów kopalnianych** (złożowych, kolektorowych i ekspedycyjnych) należy rozumieć gazociąg lub sieć gazociągów wykorzystywane do transportu gazu ziemnego z miejsca jego wydobycia do zakładu oczyszczania i obróbki lub do terminalu albo wykorzystywane do transportu gazu ziemnego do końcowego przeładunkowego terminalu przybrzeżnego.

W przypadku gazociągów składających się z dwóch lub więcej równoległych nitek, należy podawać sumaryczną długość wszystkich nitek gazociągów tego samego zakresu ciśnień określonych w wierszach 01 ÷ 05.

Dział 9. Ilość gazu przetransportowanego sieciami przesyłowymi lub dystrybucyjnymi oraz zmiany liczby odbiorców gazu

W wierszach 01 ÷ 48 – należy podać ilości gazu (w mln m³ i w MWh) przetransportowanego przez przedsiębiorstwo do:

- odbiorców końcowych posiadających umowy kompleksowe,
- odbiorców końcowych posiadających odrębne umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji albo umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji i umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych lub umowy o świadczenie usług skraplania gazu,
- odbiorców pozostałych, niebędących odbiorcami końcowymi.

Dział ten dotyczy:

- gazu ziemnego wysokometanowego,
- gazu ziemnego zaazotowanego podgrupy Lw (GZ 41,5),
- pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych,
- gazów uzyskanych z gazów skroplonych.

W wierszach 49 ÷ 52 należy podać dane o:

- liczbie nowych umów o przyłączenie do sieci zawartych w okresie od początku roku bieżącego,
- liczbie odbiorców przyłączonych do sieci w okresie od początku roku bieżącego,

- liczbie odbiorców odłączonych od sieci w tym samym okresie, przy czym przez liczbę odbiorców odłączonych należy rozumieć liczbę wszystkich odłączeń w danym okresie takich jak dobrowolna rezygnacja lub przymusowe odłączenie związane z niewypełnieniem warunków umowy, oraz
- liczbie odbiorców, którzy zmienili sprzedawcę według stanu na ostatni dzień miesiąca sprawozdawczego. Oznacza to odbiorców, którzy kiedykolwiek dokonali zmiany sprzedawcy (jest to wartość narastająca), a więc odbiorca, który wielokrotnie zmieniał sprzedawcę w ciągu roku jest w wierszu 52 ujmowany tylko raz.

Dział 10. Pojemność magazynów gazu ziemnego wysokometanowego

Dział ten dotyczy magazynowania gazu ziemnego wysokometanowego, którego bilans został pokazany w Dziale 1 i składa się z dwóch odrębnych części. Należy uzupełniać go co miesiąc, podając wolumeny gazu zarówno w mln m³ jak i MWh.

Część 1 (wiersze 01÷23) jest wypełniana przez **właścicieli magazynów gazu** w podziale na poszczególne magazyny.

W wierszach 01÷21 należy podawać dane dotyczące pojemności zbiorników, maksymalnych technicznych możliwości poboru dobowego oraz ilości faktycznie zatłoczonego gazu w warunkach odniesienia (temperatura 0 °C i ciśnienie 101,325 kPa). W szczególności w wierszach 09 ÷ 14 należy podać dane dotyczące nowych pojemności magazynowych, oddanych do użytku w okresie od początku roku (mogą to być zarówno całkowicie nowe magazyny, jak i rozbudowy istniejących magazynów).

W wierszu 21 należy podać ilość faktycznie zmagazynowaną stanowiącą zapasy obowiązkowe, określoną zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Część 2 (wiersze 24÷ 38) jest wypełniana przez **Operatora Systemu Magazynowania** w podziale na poszczególne instalacje magazynowe/grupy instalacji magazynowych tj. GIM Sanok (Grupa Instalacji Magazynowych Sanok), GIM Kawerna (Grupa Instalacji Magazynowych Kawerna) oraz IM PMG Wierzchowice (Instalacja Magazynowa Podziemny Magazyn Gazu Wierzchowice).

Dział 11. Zakontraktowane usługi magazynowania

Dział adresowany do firm, korzystających z usług magazynowania (UM) paliwa gazowego w ramach zawartych umów z OSM o świadczenie UM w formie pakietu, pakietu elastycznego lub usługi rozdzielonej.

Dział 12. Pojemność zbiorników magazynowych gazu ziemnego zaazotowanego podgrupy Lw (GZ 41,5)

Dział ten dotyczy magazynowania gazu ziemnego zaazotowanego Lw (GZ 41,5), którego bilans został pokazany w Dziale 3.

Dział 12 wypełniany jest przez właścicieli magazynów gazu i należy uzupełniać go co miesiąc, podając wolumeny gazu zarówno w mln m³ jak i MWh.

W wierszach 02÷21 należy podawać dane dotyczące pojemności zbiorników, możliwości poboru i ilości faktycznie zmagazynowanego gazu w warunkach odniesienia (temperatura 0 °C i ciśnienie 101,325 kPa). W szczególności w wierszach 10÷15 należy podać dane dotyczące nowych pojemności magazynowych, oddanych do użytku w okresie od początku roku (mogą to być zarówno całkowicie nowe magazyny, jak i rozbudowy istniejących magazynów).

W wierszu 22 należy podać ilość faktycznie zmagazynowaną stanowiącą zapasy obowiązkowe, określoną zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Dział 13. Pojemność zbiorników magazynowych pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych

Dział ten dotyczy magazynowania pozostałych gazów ziemnych zaazotowanych, których bilans został pokazany w Dziale 4.

Dział 13 wypełniają właściciele magazynów gazu i należy uzupełniać go co miesiąc, podając wolumeny gazu zarówno w mln m³ jak i MWh.

W wierszach 02 ÷ 21 należy podawać dane dotyczące pojemności zbiorników, możliwości poboru i ilości faktycznie zmagazynowanego gazu w warunkach odniesienia (temperatura 0 °C i ciśnienie 101,325 kPa). W szczególności w wierszach 10 – 15 należy podać dane dotyczące nowych pojemności magazynowych, oddanych do użytku w okresie od początku roku (mogą to być zarówno całkowicie nowe magazyny, jak i rozbudowy istniejących magazynów).

W wierszu 22 należy podać ilość faktycznie zmagazynowaną stanowiącą zapasy obowiązkowe, określoną zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Dział 14. Średnie ceny gazu ziemnego i jednostkowe opłaty za jego dostawę netto w kwartale

Dział 14 dotyczy średnich kwartalnych cen gazu ziemnego wysokometanowego, zaazotowanego podgrupy Lw oraz pozostałego gazu ziemnego zaazotowanego dla czterech głównych grup odbiorców końcowych: przemysłu, sektora usług, sektora użyteczności publicznej oraz gospodarstw domowych. Grupy te określone są jedynie za pomocą przynależności sektorowej.

Ceny powinny być podane w zł/MWh w przeliczeniu na cały wolumen gazu sprzedanego odbiorcom końcowym w poszczególnych grupach, w podziale na pięć składników:

- średnią cenę sprzedanego gazu (bez żadnych opłat tj. bez podatku akcyzowego, podatku VAT, opłaty za usługi sieciowe, abonamentu),
- średnią jednostkową opłatę abonamentową,
- średnią wartość podatku akcyzowego; należy go pokazać w przeliczeniu na cały wolumen gazu sprzedanego odbiorcom w danej grupie, niezależnie od faktu płacenia akcyzy przez odbiorców,
- średnią jednostkową opłatę za usługi przesyłania,
- średnią jednostkową opłatę za usługi dystrybucji.

Wszystkie powyższe składniki należy podać według cen netto i suma wszystkich składowych z kolumn 1, 2, 3, 4 i 5 powinna stanowić średnią cenę płaconą przez odbiorcę końcowego z danej grupy.

Dział 15. Zdolności techniczne w punktach połączeń z systemami państw sąsiednich i wielkość faktycznego transportu gazu przez te punkty połączeń

Dział 15 wypełniają: operator systemu przesyłowego, operator systemu dystrybucyjnego i SGT EuRoPol Gaz S.A, odpowiednio dla każdego punktu połączenia z systemem państwa sąsiedniego (punkt graniczny) usytuowanego w systemie, dla którego pełni obowiązki operatora oraz mniejsze firmy transportujące gaz własnymi sieciami. W kolumnie 0 należy wpisać kolejno punkty graniczne sieci eksploatowanej przez jednostkę sprawozdawczą. Są to zarówno punkty położone na granicach Polski, jak i usytuowane wewnątrz kraju punkty poboru gazu z gazociągów przesyłowych. W kolumnach 1, 2, 3 i 4 należy wpisać odpowiednie zdolności techniczne dla przywozu i wywozu gazu w podanych punktach granicznych, tj. ilości gazu, jakie maksymalnie mogą być przetransportowane w ciągu 1 godziny (z dokładnością do trzech miejsc po przecinku) przez dany punkt graniczny, bez rozróżnienia celu transportu gazu (przywóz na teren RP lub dalszy przesył poza granice kraju). W kolumnach 5 i 6 należy podać faktyczną ilość gazu przetransportowanego przez każdy punkt graniczny narastająco od początku roku, a w kolumnie 7 średnie ciepło spalania przetransportowanego gazu.

Dział 16. Długoterminowe kontrakty zakupu gazu

Dział 16 wypełniają przedsiębiorstwa, które zawarły długoterminowe kontrakty zakupu gazu od kontrahentów zagranicznych. Za kontrakty długoterminowe uznajemy kontrakty zawarte na okres co najmniej 10 lat. W kolumnach 1 i 2 należy wpisać ilości gazu zakontraktowane na kolejne lata.

Dział 17. Ilości oraz ceny gazu ziemnego i jednostkowe opłaty za jego dostawę netto dla wybranych odbiorców

Dział ten powstał w nawiązaniu do zapisów *Ustawy o efektywności energetycznej* z dn. 20.05.2016 r. (Rozdz. 4, art. 10-14) i dotyczy sprzedaży gazu ziemnego (wysokometanowego, zaazotowanego Lw lub/i pozostałych gazów zaazotowanych) do następujących dwóch grup odbiorców:

- a. **zużywających gaz na cele nieenergetyczne** (wiersze od 1 do 4); przy czym pojęcie „**zużycie nieenergetyczne**” oznacza nośniki energii wykorzystywane jako surowce w różnych sektorach czyli nośniki, które nie zostały zużyte jako paliwo ani przetworzone na inne paliwo,
- b. **zużywających gaz na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła** (wiersze od 5 do 8); w rozumieniu *Ustawy o efektywności* dotyczy to sprzedaży gazu przedsiębiorstwom energetycznym w celu zużycia na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła, z wyjątkiem sprzedaży przedsiębiorstwom energetycznym sprzedającym ciepło odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Polski, jeżeli łączna wielkość mocy zamówionej przez tych odbiorców nie przekracza 5 MW.

Dział 17 należy wypełniać **raz w roku, w sprawozdaniu za grudzień (najpóźniej do dnia 31 marca roku następnego).**